

Nr 255.

Av herr Gavelin m. fl., om viss ändring i gällande bestämmelser om statliga bosättningslån.

Vid 1937 års riksdag beslutades på förslag av Kungl. Maj:t att upprätta en lånefond för att bereda unga personer lån, som önskade ingå äktenskap med varandra och som ofta helt eller delvis saknade egna medel att bestrida de för bosättningen nödiga engångskostnaderna.

Befolkningskommissionen, som utrett och framfört förslaget, hade framhållit det önskvärda i att söka förhindra osunda avbetalningsköp genom att tillhandahålla unga personer bosättningskredit på billiga och betryggande villkor. I utredningen framhölls, att äktenskapsbildningen i Sverige låg betydligt efter många andra länders såväl i fråga om giftermålsfrekvensen som i fråga om åldersgränsen angående genomsnittlig giftermålsålder, ett förhållande som ur befolknings synpunkt icke var tillfredsställande. Kommissionen förutsatte därför, att företrädesvis unga personer skulle erhålla lån, när syftet med lånen i första hand bör vara att gynna tidigare äktenskap.

I den kungl. propositionen fanns bifogat förslag till kungörelse om statliga bosättningslån, vars 1 § hade följande lydelse:

»Enligt bestämmelserna i denna kungörelse må, i den mån tillgängligt anslag det medger, på ansökan av trolovade eller äkta makar kunna beviljas dem lån (bosättningslån) med ändamål att lämna tillgång till inköp av möbler eller andra bosättningsföremål, vilkas anskaffande föranledes av äktenskapets ingående.»

Låneverksamheten påbörjades den 1 januari 1938.

I en 1939 utkommen kungörelse om statliga bosättningslån hade Kungl. Maj:t beslutat vissa ändringar och tillägg angående bestämmelserna om lån. Till § 1 hade fogats följande tillägg:

»Är någon av de trolovade eller makarna under tjuguettt år må på ansökan, som i första stycket sägs, bosättningslån kunna beviljas allenast den andre.»

Åldersgränsen för mannens rätt att ingå äktenskap är 21 år, men det finns många ynglingar, som genom att söka dispens få Konungens till-

stånd att ingå äktenskap tidigare än vid fyllda 21 år, en del måhända av nödtvång, men många ordna av rent praktiska skäl sin familjebildning tidigare.

Detta 1939 tillkomna tillägg till § 1 gör det omöjligt för dessa ungdomar, som av en eller annan anledning måste ingå äktenskap före fyllda 21 år, att få komma i åtnjutande av denna hjälp för bosättningen, trots att de i övrigt fylla de villkor, som fordras för lånets erhållande. Det har hänt fall, då de hänvisats att återkomma med förnyad ansökan senare, troligtvis avsett efter fyllda 21 år. Syftemålet med hjälpen är väl, att de trolovade eller nygifna skola kunna sätta bo omedelbart efter äktenskapets ingående, vilket även framgår av § 5 sista stycket.

Såsom villkor för erhållandet av bosättningslån skall i sin helhet gälla, »att de lånesökande äro i behov av medel för anskaffandet av erforderliga bosättningsföremål;

att lånets upptagande är tillrådligt med hänsyn till de lånesökandes egna villkor och intressen;

att de lånesökande gjort sig kända för skötsamhet och ekonomisk föräntksamhet ävensom, i den mån betingelser härför förelegat, ådagalagt sparsvilja; samt att, där de lånesökande äro äkta makar, särskilda omständigheter föranlett dem att först efter äktenskapets ingående göra låneansökan och denna avlämnats inom sex månader från äktenskapets ingående».

Av de fastställda formulären för lån framgår, att lånemyndigheterna fästa största vikten vid att de sökande ha sådan fast anställning vid tiden för lånets tagande, att återbetalningen kan anses vara tryggad.

En yngling, som i övrigt är skötsam, men saknar fast anställning och endast har så kallat diversearbete, vilket många ynglingar av i dag få nöja sig med, har ringa utsikter att få lånet, oaktat ortsombudet tillstyrkt.

I kungörelsen finns icke angivet något om borgen eller säkerhet för bosättningslånen. Statsrådet hade dock i sitt yttrande till propositionen anfört, att sådant erbjudande icke borde avvisas vid prövningen av låneansökan. I de fall, där tveksamhet kan råda, huruvida sökanden har möjlighet att planmässigt och inom fastställd tid återbetala lånet, böra lånemyndigheterna undersöka möjligheterna för lånesökanden att få godkänd borgen. Genom att gå in för denna princip komma säkert många verkligt behövande ynglingar att få den hjälp bosättningslånen avse.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av gällande bestämmelser för bosättningslån, att lån även kan beviljas ynglingar, som ingått äktenskap genom dispens,

och att i tveksamma lånefall godkänd borgensförbindelse
kan som säkerhet få lämnas av de lånesökande.

Stockholm den 22 januari 1944.

J. O. Gavelin.

Anna Ronnebäck.

J. F. Grym.

Gösta Skoglund.

O. W. Lövgren.

Ivar Jansson,
Kalix.

Lars E. Andersson,
Hedensbyn.

Sigfrid Jonsson,
Alsen.
